Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 165 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го ЛИПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 24, 1979 No. 165. VOL. LXXXVI.

ЗМІНИ В УРЯДІ ВВАЖАЮТЬСЯ ЗА ПЕРЕДВИБОРЧУ КАМПАНІЮ ПРЕЗИДЕНТА КАРТЕРА

Вашінґтон. — Проголошені минулого четверга, 19-го липня, зміни в Уряді президента Картера: прийняття ним резиґнації секретаря скарбу В. Майкела Блументола, генерального прокуратора Ґріффіна Б. Белла та секретаря здоров'я, освіти і суспільної опіки Джозефа А. Каліфано й наіменування на їх місця Ґ. Вілліяма Міллера, Бенджаміна Р. Цівілетті та пані Патриції Робертс Гарріс, як і пізніші резиґнації і наіменування, коментується як початок непроголошеної ще передвиборчої кампанії Президента за його перевибір, вважаючи це за намагання Президента збільшити і поліпшити свою популярність у важливих виборчих округах.

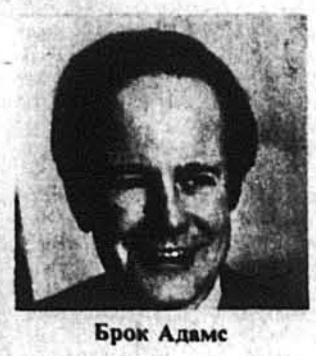
У п'ятницю, 20-го липня, як і було передбачено, зрезиґнував з посту секретаря енерґетики Джеймс Шлесінджер, а на його місце наіменовано Чарльса В. Данкена, дотеперішнього заступника секретаря оборони. Того самого дня заявив свою резиґнацію секретар транспортації Брок Адамс, заявляючи, що Білий Дім вимагав, щоб він звільнив з праці свого головного дорадника і висловив догану іншому, на що він, тобто Адамс, не погодився, а натомість зрезиґнував сам. На місце Адамса тимчасово прийде Ґреґам Клейтор, дотеперішній секретар військової фльоти, але після того, як буде наіменований постійний секретар транспортації, то Клейтор займе пост заступника секретаря оборони.

Таким чином, із 12-ох членів кабінету продовж четверга і п'ятниці зрезиґнувало 5 голів департаментів. Коментатори вважають, що більше секретарів не зрезиґнує. Але правдоподібно протягом наступних кількох днів ще наступлять поважні зміни в складі персоналу Білого Дому, бо президент Картер особисто натякнув, що 8-10 його дорадників будуть звільнені з їхніх постів, або будуть призначені на інші становиська.

Щодо самого Президента, то він у п'ятницю, 20-го липня, сказав кореспондентам, що „довго обдумані зміни матимуть конструктивний характер", додаючи, що не передбачає жадних інших резиґнацій з кабінету. Він подякував всім членам уряду, тобто тим, що відходять і тим, які залишаються, за їхню працю і закликав американський нарід допомогти йому особисто та його урядові розв'язати проблеми країни.

Джеймс Шлесінджер

Брок Адамс

Не тільки президент Картер, але і ряд його прихильників твердять, що зміни вийдуть на добро цілої країни та допоможуть у розв'язці великої кількости проблем ЗСА, як теж збільшать популярність Президента.

Проте, критика, з якою зустрілись ці зміни в Конґресі, далеко перебільшує апробату змін. „Побоююсь що втрачено велику наґоду" — заявив сенатор Деніел Патрик Мойніген, демократ з Ню Йорку, а конґресмен Бенджамін Розентал, також демократ з Ню Йорку, коментуючи зміни в Уряді та їх оцінку в Конґресі, сказав: „Кожний тут дуже-дуже обурений. Я справді затурбований стабільністю країни..." Подібних голосів занотовано багато більше, хоча не бракує і позитивних та надійних голосів. Але, в загальному вважається, що переведені президентом Картером зміни в Уряді розминуються з ціллю і замість збільшити його популярність у передвиборчому році, перехилюють цю популярність у бік массачусетського сенатора Едварда Кеннеді.

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ РОКУ ДИТИНИ ВЕДЕ АКЦІЮ ПРОТИ МОВНОГО НАРОДОВБИВСТВА

Джерзі Сіті. — Крайовий Комітет Року Дитини з осідком у Філядельфії приступив уже до акції проти мовного народовбивства в СССР, — інформувала голова Комітету п-і Дора Горбачевська під час відвідин редакції „Свободи" в п'ятницю, 20-го липня ц. р.

У звернення до проводів молодечих організацій Комітет запропонував їм перевести відповідну акцію серед молоді на літніх таборах, зокрема наголосити важливість вживання української мови у всіх молодечих українських літніх таборах, зорганізувати змагання поправного вживання української мови в слові і письмі, перевести гутірки, вияснюючи молоді нищення і приниження української мови в СССР. Важливе також на думку членів Комітету наголошувати всюди це, що хоча діти живуть серед чужого оточення, але все ж вони мають вільний вибір вивчати мову своїх батьків і вільно нею користуватися. Як окрему і дуже важливу акцію Комітет вважає збирання серед української молоді і дітвори якнайбільшого числа підписів під петицією до Комісії Міжнародного Року Дитини при ОН — в обороні прав української дитини в Україні. Фактом є, що українська дитина в УССР, а тим більше в інших частинах СССР є позбавлена основних прав на національне і релігійне виховання, що їх ґарантує Хартія Прав Дитини, прийнята Об'єднаними Націями у 1959 році. Українській дитині загрожує втрата рідної мови й штучне відірвання від українських національних традицій та культури. Українська дітвора та молодь в Україні як також їхні батьки не мають можливости стати в обороні прав української дитини, тому це повинна зробити українська діяспора. Саме час, коли на літніх таборах перебуває велика кількість наших дітей, дає можливість зібрати велику кількість підписів під петиціями в тій справі.

Комітет розіслав такі петиції до усіх молодечих організацій та на літні табори, що саме відбуваються і просить про співпрацю у цій важливій справі.

Українські мистці в Римі

Ню Йорк (УІА). — У Римі продовж травня і початку червня перебували, на запрошення Патріярха і Кардинала Йосифа, два наші мистці — С. Гординський з Ню Йорку і Леонід Молодожанин (мол.) з Вінніпеґу. Гординський доглядав інсталяції скомпонованої ним мозаїки на стіні собору св. Софії — „Сотворення світу", яка, за свідченням італійських знавців мистецтва, є унікальною в Римі. Ніяка інша римська церква не має подібного твору. Мозаїка, 8 метрів широка і 6 метрів висока, зображає шість днів творіння світу у стилі, де переплітаються елементи візантінізму з модерно-абстрактними. На мозаїці є понад 80 фіґур людських і тваринних. Мистець працює тепер над мозаїкою протилежної стіни, де буде зображена „Наґірна проповідь". Самі мозаїчні праці виконує один з найкращих італійських мозаїстів М. Т. Монтічеллі, м. і, автор мозаїк у Монте Кассіно.

Мистець-скульптор Л. Молодожанин виконав у тому часі два погруддя — Блаженнішого Йосифа (для відзначення 40-річчя його єпископства) і Папи Івана Павла II. Мистець, Молодожанин член Канадської Королівської Академії і скульптор, якого уважають чільним портретистом Канади, з прикметною йому майстрівністю передав характерні риси обох представників Церкви. Між іншим, привезений до Мюнхену для відливу в бронзі портрет-погруддя Папи відразу викликав широкий відгомін, про нього вже писала німецька преса, а сам мистець був запрошений президентом Мюнхенського Об'єднання Мистців виставити погруддя Папи на черговій виставці того Об'єднання в мюнхенському „Домі мистецтва" (Гавс дер Кунст).

Обидва мистці є членами Українського Інституту Америки в Ню Йорку.

Новий семестр в УВУ

Мюнхен. — Згідно із пляном, новий літній семестр УВУ зачався у понеділок, 2-го липня. Досі викладали вже проф. М. Степаненко (Українська поезія після Другої світової війни), доц. д-р І. Качуровський (Поетика і стилістика — III-ій курс — про архітектоніку та ґенерику), д-р А. Бойцун-Власенко, яка в заступстві проф. д-ра Я. Рудницького дає вступ до української ономастики та д-ра І. Жеґуца (Розвиток національної свідомости на Закарпатті від 1848 р.).

З 9-го липня почався анґломовний курс — спільний із Раклевд Коледж.

На Високошкільний Літній Курс Українознавства вже зголосилося дуже багато учасників у зв'язку із тим, що в рівній мірі Апост. Екзархія у Німеччині, як й КоДУС признали більшу суму грошей на стипендії для покриття оплат за курс. Курс триватиме 3 тижні, а почався він рівночасно із чотиритижневим курсом для учителів доповняльних шкіл, а саме 23-го липня. На той час передбачена урочиста інавґурація, подумана, як зустріч усіх студентів семестрів та всіх учасників курсів.

Три українські виставки в Монтреалі

Монтреаль (ОУПС). — У приміщенні Пляс Бонавантюр відбулася в травні ц.р. заходами Національного Архіву з Оттави виставка про початки українського організованого життя в Канаді — піонерську добу. Цю виставу перенесено з черги до Осередку Української Культури й Освіти в Вінніпезі, а звідтам до інших місць західньої Канади.

Дві інші вистави відбулися в Монтреалі в червні ц.р.

Одна з них, що мала за тему репрезентативну й рідкісну україніку, була влаштована в приміщенні Бібліотеки університету МекҐілл. Друга, — з репродукціями малюнків В. Курилика, — була в бібліотеці Ваньє університету Конкордія на кампусі Льойолі, де зберігається колекція Україніки-надіяни проф. Яр. Рудницького.

Всі три вистави мали великий успіх, їх оглянуло приналежне 10 тисяч глядачів. Важливе при цьому те, що вони відбувалися в репрезентативних загально доступних приміщеннях і цим давали змогу не-українцям познайомитися з українською культурою.

А. Сомоза плянує подорожувати

Маямі, Фльорида. — Анастасіо Сомоза, колишній президент Нікараґуи, який минулого тижня зрезиґнував з цього становища під натиском повстанців-сандіністів і перебуває тут в екзилі, заявив представникам преси, що він незабаром вибереться в подорож по країнах Південної Америки і можливо Европи.

Сомоза підкреслив, що його подорож не матиме політичного забарвлення. Головною причиною його бажання виїхати на якийсь час зі ЗСА це побоювання, що американський уряд може вимагати від нього політичного втручання у справи Нікараґуи.

Минулого тижня Державний департамент звернувся до Сомози з вимогою, щоб він вплинув на тимчасового президента Франсиска Уркуйо Маліяноса, щоб цей останній уступив зі свого становища та передав владу повстанській хунті. При тому Державний департамент погрозив Сомозі, що якщо він відмовиться, то уряд ЗСА не дозволить йому перебувати в цій країні. Виконавши вимогу Державного департаменту, Сомоза пізніше заявив, що це домагання було „великою політичною помилкою".

Сомоза і його родина є власниками кількох будинків на острові Самсет біля Маямі. Туди також прибуло кілька десятків його дорадників.

Загальний національний прихід ЗСА значно зменшився за останні три місяці

Вашінґтон. — Департамент торґівлі минулої п'ятниці, 20-го липня, повідомив, що Загальний національний прихід ЗСА, тобто загальна сума продуктів і послуг, зменшився на 3,3 відсотка за останніх три місяці, тобто квітень, травень і червень.

Ця невідрадна статистика вказує, що країна може опинитися в економічній рецесії і що рівень безробіття правдоподібно знову зросте, протилежно до останніх кільканадцятьох місяців, коли кількість безробітних постійно зменшувалася, — твердять економісти з приватного сектора і навіть деякі спеціялісти, які працюють для федерального уряду.

Минулої п'ятниці Федеральна Рада Резерв підвищила відсоткові стопи на деякі роди позичок, щоб в такий спосіб задержати стабільність американського доляра на міжнародних ринках. Цей крок Ради теж є доказом, що економічна ситуація країни погіршилася.

Совєтський Союз матиме поважні економічні проблеми

Вашінґтон. — Адмірал Стенсфілд Турнер, директор Центрального Розвідчого Аґентства (Сі-Ай-Ей), заявив членам Сенатської підкомісії, що її очолює демократичний сенатор Вілліям Проксмаєр із Вісконсину, що в недалекому майбутньому Совєтський Союз матиме поважні економічні проблеми.

Протягом наступних кількох років Загальний національний прихід Совєтського Союзу зростатиме тільки по 3 відсотки річно, а не по 4 відсотки, як це раніше передбачувалося, а відтак цей зріст буде навіть повільніший.

„Сі-Ай-Ей" твердить, що вже тепер у Совєтському Союзі відчувається брак пального, зокрема нафти, як теж значно зросли ціни різних родів сировцю. Також відчувається брак робітників в різних ділянках індустрії та в сільському господарстві. Адм. Турнер заявив, що якщо продукція нафти впаде більше, то вже в цьому році Загальний національний прихід Совєтського Союзу може зрости тільки на один відсоток.

Сен. Проксмаєр, який оприлюднив звіт „Сі-Ай-Ей" у суботу, 21-го липня, заявив кореспондентам, що звіт доказує, що Совєтський Союз вже сьогодні має поважні економічні проблеми і що ці проблеми зростатимуть протягом наступних років.

ПРЕЗИДЕНТ ПОРТУҐАЛІЇ ДОРУЧИВ ЖІНЦІ ЗФОРМУВАТИ УРЯД

Лісбона, Портуґалія. — Президент Портуґалії Антоніо Рамальо Еанес доручив Марії де Лурдес Пінтасільго зформувати новий уряд, який мав би правити до часу нових виборів до парляменту осінні цього року.

Після зустрічі з президентом Еанесом у четвер, 19-го липня, Марія Пінтасільго заявила, що вона сподіється зформувати кабінет до кінця біжучого тижня, не зважаючи на опозицію правих партій.

Марія де Люрдес Пінтассільго

М. Пінтассільго, якій 49 років, є першою жінкою в історії Портуґалії, яка може стати прем'єр-міністром. Після Марґарети Тачер вона є другою жінкою в Европі, яка займає цей пост. Інженер-хемік по професії, М. Пінтассільго не належить до жадної партії Портуґалії, але відома із своїх поміркованих лівих поглядів. У 1975 році вона занимала пост міністра суспільних справ у лівому уряді прем'єр-міністра Васка Гонсальвеза, а в останніх роках була представником Портуґалії в ЮНЕСКО.

Повідомляючи про доручення М. Пінтассільго створити новий кабінет, президент Еанес сказав, що він дальше плянує розв'язати парлямент і проголосити нові вибори, правдоподібно під кінець жовтня, що викликало гострий протест комуністів і соціялістів. Як відомо, сильна опозиція комуністів і соціялістів привела до розв'язки уряду прем'єр-міністра Карльоса Моти Пінто 6-го червня цього року. Партії правого крила, які створили т. зв. „демократичний союз", сподіються здобути більшість голосів у наступних виборах.

Іранський прем'єр порозумівся з Хомейні щодо поділу влади

Теґран, Іран. — Іранський прем'єр-міністер Меґді Базарґан заявив минулого четверга, 19-го липня, що він нарешті прийшов до порозуміння з Аятоллою Хомейні, революційним мусульманським лідером країни, щодо поділу урядових повновластей між Революційною Радою і урядом.

Прем'єр Базарґан у передаваній на телебаченні промові заявив, що тепер члени Революційної Ради братимуть участь в уряді в характері заступників міністрів, а члени уряду братимуть участь в нарадах Революційної Ради. Прем'єр заявив, що це рішення винесено після довгих розмов і переговорів, які тривали кілька тижнів, та загрози, що 11 із 17 членів його уряду зрезиґнують зі своїх постів. „Це була одинока можливість зберегти єдність слова і єдність рішень та провід у цій країні", — заявив прем'єр Базарґан.

Китайсько-В'єтнамські переговори застрягли на мертвій точці

Пекін. — Переговори в напрямі заключення миру поміж комуністичним Китаєм і В'єтнамом знову не довели до нічого. Після восьмої сесії обидві сторони погодились, щоб ще раз зустрінутись у Пекіні. Одначе, дата їхньої поновної сесії ще не вирішена.

Дінґ Но Ліем, заступник міністра закордонних справ і голова в'єтнамської делеґації, сказав у суботу, 18-го липня, що: „Раніша наша зустріч не принесла ніякого результату. Становища, що їх займають делеґації, є дуже віддалені від себе". Ган Ніанлонґ, заступник міністра закордонних справ який очолює китайську делеґацію, також заявив, що „Не зроблено ніякого поступу".

Переговори зупинились на мертвій точці у цій хвилині, коли В'єтнам відмовився відтягнути свої війська з Камбоджі і Ляосу.

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ПРИПИНИВ ВІДТЯГНЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ З ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ

Вашінґтон. — Минулої п'ятниці, 20-го липня, Білий Дім повідомив, що президент Джіммі Картер вирішив припинити заплянованe відтягнення американських піхотних військових частин з Південної Кореї, щоб в такий спосіб дати південнокорейським властям спроможність скріпити свою власну оборонну силу, що запевнило б більш успішні переговори Сеулу з комуністичною Північною Кореєю відносно поліпшення відносин і можливого майбутнього об'єднання цих двох держав в одну.

Д-р Збігнєв Бжезінські, головний дорадник Білого Дому для справ крайової безпеки, оприлюднив рішення Президента кореспондентам, зазначуючи, що справу відтягнення 32,000 американських вояків відкладено до 1981-го року, коли це питання уряд ЗСА розглядатиме наново. Бжезінські сказав, що Президент і члени його уряду вважають, що припинення відтягнення американських піхотинців з Південної Кореї „запевнить стратегічні інтереси ЗСА" і запевнить союзників, що ця країна додержує свої зобов'язання відносно безпеки вільного світу і вкаже, що „ЗСА діятимуть рішучо і непохитно".

Як відомо, президент Картер ще під час своєї виборчої кампанії заявляв, що ЗСА повинні відтягнути свої піхотні частини з Південної Кореї, але натомість скріпити свої летунські з'єднання, як теж допомогти поліпшити оборонну спроможність південнокорейських збройних сил.

Пропозиції Президента викликали гостру критику не тільки у Сеулу, але теж в Японії, серед американських високопоставлених військовиків, розвідчих чинників країн вільного світу та в Конґресі ЗСА. Критики вказували, що комуністична Північна Корея постійно розбудовує свою мілітарну силу і може напасти на Південь, як це було в 1950-му році. Крім того, відтягнення американських частин було б заохотою для Совєтського Союзу і комуністичного Китаю поширити свої впливи на Далекому Сході.

Президент Картер відвідав Південну Корею на початку липня ц.р., після закінчення вершинної економічної конференції 7-ох індустріяльних потуг вільного світу, яка проходила в Токіо, Японія. Під час перебування в Південній Кореї президент Картер особисто перевірив ситуацію, але своє рішення щодо припинення заплянованого відтягнення американських частин оприлюднив щойно минулої п'ятниці, 20-го липня.

Кілька днів тому генерал Дейвид Джовнс, голова Об'єднаних Шефів Штабів, сказав членам Комісії Палати Репрезентантів для військових справ, що чільні військовики ще на початку квітня цього року радили Президентові відкласти відтягнення військ з Південної Кореї, принаймні до 1981-го року.

У суботу, 21-го липня, речник південнокорейського уряду похвально висловився про рішення президента Картера, твердячи, що всі політичні партії Південної Кореї схвалюють це рішення. Міністер закордонних справ Парк Тонг Джін сказав, що президент Парк Чунг Гі та все населення Південної Кореї вітає рішення американського уряду.

Перший аґітпоїзд „Жнива 79" від'їхав із Одеси

Київ. — Наприкінці червня з перону Одеської станції відійшов перший аґітпоїзд обкому Компартії України „Жнива-79", інформує київська „Культура і Життя". Висилка цього поїзду, — як в дальшому пише газета, — „це ще один із заходів партійної організації по виконанню постанови ЦК КПСС „Про дальше поліпшення ідеологічної політико-виховної роботи".

У склад них аґітаторів-„прогулькoвців", які вибралися у двадцятиденну поїздку, входять лектори товариства „Знання", письменники, мистці, журналісти, оператори обласного клюбу кіноаматорів, концертні бриґади обласної філармонії та об'єднання музичних ансамблів, колективи художньої самодіяльности клюбу одеського трамвайно-тролейбусного управління і Котовського міського будинку культури — всього приблизно сто осіб.

Як подає газета, — вони зустрінуться з „трудівниками"203 колгоспів, радгоспів і підприємств. Перед аґітаторами і пропаґандистами — 250 лекцій і дискусій. У дальший програмі цього аґітаційного „ансамблю" — 195 тематичних концертів, присвячених — „героїчній, самовідданій праці хліборобів", висвітлювання у аґітпоїзді в їхньому кінотеатрі мистецьких та документальних фільмів, концерти, виставка експонатів їхнього музею, де будуть твори, що відображають „325-річчя возз'єднання України з Росією". До цього „творчого ярмарку" належатимуть ще книгарня з „відповідною" літературою", два вагони з продовольчими і промисловими товарами, медично-побутовий пункт, їдальня та п'ять автомашин.

У центрі уваги цілої програми, — як це підкреслює „Культура і Життя", — буде введена літературно-музична композиція за мотивами трилоґії Л. І. Брежнєва, в якій „розкрито яскраві сторінки „Малої землі", „Відродження" і „Цілини".

Але це тільки перший „загін ударної пропаґанди, — пише газета, — за ним на початку липня до хліборобів північних районів, вирушив другий аґітпоїзд „Жнива-79", — подає газета.

Совєти відновили обстріл амбасади ЗСА радіоактивними проміннями

Москва. — Речники амбасади ЗСА у Москві подали до відома, що починаючи з понеділка, 9-го липня, совєти відновили обстріл будівлі амбасади радіоактивними проміннями, однак, дещо слабшої потужности, як у минулому. Минулого тижня це бомбардування тривало біля п'ять годин.

Як відомо, сов'єти перестали обстрілювати 12-поверхову будівлю амбасади проміннями 27-го квітня, коли почалась підготовка до вершинної зустрічі президента Джіммі Картера і Леоніда Брежнєва у Відні, Австрія.

Американські дипломати твердять, що будівля, з якої совєти обстрілюють амбасаду, міститься один бльок від неї.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Конечна протидія

Майже два роки тому американські засоби масової інформації, як теж речники уряду ЗСА подали до відома, що совєтські дипломати із своєї амбасади у Вашінгтоні, з місії до Об'єднаних Націй в Ню Йорку, як теж із совєтських консулятів у Сан Франсіско та Чікаго, а навіть із своїх мешканевих будинків електронічними апаратами вже довший час підслуховували і далі підслуховують телефонні розмови, і то не тільки членів уряду ЗСА та законодавців, але теж розмови приватних американських громадян, зокрема лідерів бизнесового світу. Тоді багато коментаторів вказувало, що якщо недопустимим є нелегальне підслухування телефонних розмов громадян ЗСА працівниками Центральної Розвідчої Агенції (Сі-Ай-Ей) чи Федерального Бюра Інвестигації (Еф-Бі-Ай), то тим більш недопустимим треба вважати шпигунську діяльність совєтських „дипломатів", які зі своєї амбасади, консулятів і помешкань крадуть державні, військові, економічні та інші американські таємниці.

Підслухування приватних телефонних розмов совєтськими „дипломатами" не тільки становить загрозу для безпеки ЗСА, але є також звичайним крадежем, який нічим не різниться від крадежу документів тощо. Якщо б совєтського дипломата переловлено, що він нелегальним способом одержує таємні дані про військові чи політичні справи уряду ЗСА, чи про економіку країни, або навіть тільки однієї корпорації, та пересилає ці дані до Москви, то американський уряд поробив би всі заходи, щоб такий „дипломат" був негайно „видворений" з Америки. Такі самі заходи повинні бути застосовані до совєтських злодіїв, які крадуть американські таємниці шляхом підслухування телефонних розмов. Така шпигунська діяльність совєтських „дипломатів" не тільки порушує принцип недоторканости особи американських громадян, але виходить на шкоду цілої Америки. Наприклад, існують незаперечні докази, що Москва кілька років тому зуміла закупити велику кількість американського зерна по дуже низькій ціні, бо дістала потрібні інформації підслухуванням телефонних розмов продавців зерна у стейтах Середнього Заходу. А скільки інших таємних інформацій роздобула Москва тим же самим способом!

Протягом майже двох років можна було почути часті нарікання, що уряд ЗСА не робить нічого, щоб запобігти цьому крадежеві совєтськими „дипломатами". Проте, як тепер виходить з повідомлень Білого Дому, не тільки уряд теперішнього президента Джіммі Картера, але і попереднього Джералда Форда, таки робили потрібні протизаходи. Щойно порівняльно недавно стало відомо, що при Департаменті торгівлі вже довший час існує Бюро Спеціяльних Проєктів, завданням якого є перестерігати урядові агенції та приватні підприємства, щоб не обговорювали таємних справ під час телефонних розмов, а крім того Бюро виготовило точні директиви відносно тих державних, політичних, військових та економічних справ, які повинні бути зараховані до категорії „таємних інформацій". У додатку згадане Бюро відповідає за виготовлення потрібної апаратури, яка унеможливила б совєтським „дипломатам" підслуховувати телефонні розмови американських урядовців чи приватних громадян.

Треба вітати факт, що уряд ЗСА створив згадане Бюро Спеціяльних Проєктів, бо конечно треба покласти край цій шпигунській діяльності совєтських „дипломатів", яка загрожувала і ще далі загрожує безпеці та добробутові Америки та цілого вільного світу.

Л. Рихтицький

ДРУГА КУБА ПІД БОКОМ АМЕРИКИ

Південна і Центральна Америка, зі своїми соціяльними контрастами та з наростаючими мільйоновими масами колишніх місцевих індіян та їх мішанців з іншими расами — це просто вимріяне поле для поширення обману комунізму, бо щоб комунізм зрозуміти, треба його на собі пережити, а до цього ступня політичної свідомости дійшла покищо тільки Куба. Недавно уступив диктатор Нікарагуи, Анастасіо Сомоза і, правдоподібно, незабаром ця країна піде слідами Куби. Залишаючи на боці соціяльні проблеми і помилки а то й недбальство диктаторських режимів цієї півкулі щодо населення їх держав, хочемо сьогодні звернути увагу на загрозливий факт, що твориться друга випадова база світового комунізму під керівництвом імперіялістичної Москви на американському континенті.

Всі ще пам'ятаємо, як Кастро колись прикинувся великим демократом і зумів навіть переконати про свої благородні наміри американський уряд у Вашінгтоні на те тільки, щоб після захоплення влади показати комуністичні зуби. Довго опісля йшли дискусії в американській пресі на тему, хто завинив у „втраті Куби". Через Кубу, де Хрущов хотів розставити совєтські атомові ракети малощо не прийшло до війни між Америкою і Совєтським Союзом і поголоскам про те, що Кастро вмішав свої довгі пальці у вбивство президента Кеннеді досьогодні немає кінця. А проте, на наших очах, американська політика, ніби все це призабувши, допомагає майже активно привести до влади в Нікарагуї нову комуністичну диктатуру, яку підтримує Куба з наказу Москви і за власними намірами Кастра, який ніяк не відрікся сіяти комуністичні революції на американському континенті.

Безперечно, багато написано про режим Сомози і те що написано, не приносить йому жадної слави. Але чи спасінням від плютократичного, фамілійного диктатора буде насадження комуністичного режиму керованого Москвою — можна сумніватися. Якщо Вашінґтон досі не зміг дати собі раду з Кубою — із різних причин — як тоді дати собі раду з двома Кубами сьогодні, а може й іншими завтра? А що буде, коли мехіканські внутрішні труднощі доведуть до революційного вибуху в цій країні? Мехіко сусідує безпосередньо з Америкою і досі американська політика супроти Мехіко не сприяла дуже встановленню повних добросусідських взаємин, хоча пороблено вже перші кроки в цьому напрямку.

Та назагал не бачимо, щоб американська закордонна політика послідовно клала добро Америки на чоло своїх міжнародних зусиль. Туреччину майже втрачено тільки тому, що американські греки помстилися на ній за окупацію третини Кипру. Ця, на ділі дрібна справа спричинила, що сьогодні Совєтський Союз стає щораз твердішою ногою в Туреччині, саме в цій Туреччині, яку ще так обороняв президент Труман від агресії Сталіна. Важко доглупатися здорового розуму в політиці, яка воліє встановити керований Москвою комуністичний режим собі під боком тільки на те, щоб позбутися маленького диктатора, якому декілька міцних і розумних слів з Вашінґтону могли „допомогти" думати про потреби свого народу і уникнути революції, що принесла вже ріки крови і принесе море комуністичного нещастя.

Спостерігання такої політики заставляє нас думати і про наші українські справи. У совєтській сфері впливів всі протиросійські національні рухи є силою факту праві за своїм політичним кредо, бож вони поборюють вигідну для Москви спритну мішанину російського імперіялізму з світовим комунізмом — таку спритну, що навіть багато борців за людські права і Гельсінкські договори досьогодні ще не розкусили суті цього типового російського духового і політичного союзу. Але у вільному світі, на Заході, де лібералізм дозволив комунізмові стати духовим опіюмом великої групи інтелектуалів і де російські агенти працюють без ніяких майже перешкод, все, що в політиці має праве забарвлення стає підозрілим і небажаним

Ми думаємо, що якби Совєтський Союз став і офіційно фашистською державою, так як він є в дійсності державою російських фашистів, тоді всі національні рухи опору мали б збоку Америки підтримку, щоб цю фашистську тюрму народів зліквідувати і збудувати вільні національні держави. Але Росія ховається за ширмою комунізму і соціялізму і ми бачимо, що Захід не розуміє в чому справа. Гітлерівську Німеччину, фашистську Італію знищили без надуми, але червоно-фашистської російської держави не рухають — бо вона ніби соціялістична. Проголосив би себе був Сомоза в Нікарагуї соціялістом — здається все було б в порядку і ніхто не бачив би його злочинів, так як світ не бачить злочинів в Камбоджі, у В'єтнамі і нарешті в Совєтському Союзі та його сателітах.

Така політика на довгу мету довела Захід до цього, що Росія загрожує йому вже в цілому світі, а дискусія над договором САЛТ II є одним з наслідків цього стану. А проте — мало ще познак, що відповідні чинники у вільному світі справді розуміють дійсний стан справ і ще менше показників на те, що вони хочуть діяти вже сьогодні, щоб не довести до катастрофи — завтра.

Гаррій Імас

НАВКОЛО СИНІХ ДЖІНСІВ

Висвітлюючи хід підготови до наступних олімпійських ігор у Москві, західні спостерігачі роблять наголос на тому, що Совєтському Союзові не обійтись без імпорту іноземних товарів для задоволення потреб спортсменів, туристів, гостей Олімпіяди, а також населення країни. Москва готова закупити на Заході все — від комп'юторів до безалкогольних напоїв, аби приховати неспроможність власної промисловости виготовити товари загальної потреби.

Підтвердженням цього є й повідомлення агентства „Юнайтед Пресс Інтернешенл" про те, що Москва звернулася до трьох провідних американських фірм з проханням побудувати у Совєтському Союзі фабрику по виготовленню американських джінсів. Як пише газета „Ню Йорк Пост", Москва здалася Америці у битві за сині джінси.

Кілька років спроб скопіювати американські джінси і налагодити пошиття своїх вітчизняних, виявилися марними. Тим часом Москва дуже стурбована дедалі зростаючою спекуляцією джінсами та іншими дефіцитними товарами на „чорному ринку". Адже вітчизняні джінси не користуються популярністю серед совєтської молоді: вона вважає за краще переплатити на „чорному ринку", але придбати справжні американські джінси.

Створити бар'єр на шляху підпільних імпортних штанів і тим самим розірвати зв'язок молоді з „чорним", спекулятивним бизнесом — ось мета, яку нині переслідують совєтські комерсанти, сподіваючись, як це не дивно, в цій ідеологічній боротьбі на допомогу американських капіталістів. А у тому, що цей „чорний бизнес" процвітає, сумніву немає. Недавно я був свідком такої розмови.

До продавця магазину чоловічого одягу на Діленсі звернулася жінка. Російський акцент одразу ж видав її. Вона дуже здивувалася, коли почула відповідь знайомою їй мовою. Одне слово, друге...

— Я у відрядженні, з Москви. Мені б джінсів — для родичів, знайомих. І не по 10 чи 13 долярів, а по 6-7...

— Скільки ж вам отих джінсів? — запитав господар крамниці, вказуючи на штани фірми „Ранглер", „Лівайс", „Лі".

Жінка подумала хвилинку — не більше.

— Маю 700 долярів — більше не вдалось поміняти. Купила б сто пар...

— Сто пар? — трохи здивувався продавець. — Вам не дозволять стільки ввезти у країну: у Шереметьєвському аеропорті усе відберуть.

Потім він почав розповідати як його „почистили", коли він п'ять років тому назавжди залишав Совєтський Союз. Цю останню зустріч із совєтською митною, він, очевидно, запам'ятав на все життя.

— Ви не хвилюйтеся, — спробувала заспокоїти його гостя з Росії. — У мене пів Москви знайомих. Крім того, маю досвід. Чи ви думаєте, що працівники аеропорту та митниці без штанів ходять? Якщо не їм, то їхнім дітям буде. Ну як?

— Сто - так сто, — махнув рукою продавець і почав рахувати зелені банкноти.

Як бачите, на совєтський „чорний ринок" надійшла нова партія товару.

А коли ж розпочнеться виробництво справжніх американських штанів у самому Совєтському Союзі? Як сказав представник американського підприємства „Лівайс" Девід Сміт, Москва асигнує сім з половиною мільйонів долярів для якнайшвидшоого здійснення свого проєкту і розраховує випускати два чи три мільйони пар джінсів щороку. Вона сподівається, що з допомогою таки джінсових гігантів, як „Лівайс", „Лі", „Ранглер" — їй вдасться збільшити і поліпшити якість джінсів і тим самим знизити активність „чорного ринку", де сьогодні пара таких штанів коштує 150 - 200 карбованців.

Оце написав кілька цифр і подумав собі: як це Москва вирішила дати понад сім мільйонів долярів на якісь капіталістичні штани, коли в неї скрутно з валютою? Невже вона настільки пройнялася покупецькими баженнями юнаків та дівчат своєї країни? Чи просто повірила, що одним таким заходом покінчить з спекуляцією джінсами у Совєтському Союзі?

Пишу — і сумнів бере. На пам'ять приходить випадок з комерційної практики іншої соціялістичної країни — Угорщини. Вона теж кілька років тому попрохала допомоги у американських капіталістів. Добрий дядя Сем побудував їй джінсову фабрику. Гадаєте, що нині штани „Лі", чи „Лівайс" у вільному продажу, без черг і сутичок? Де там! Угорські „товариші" вирішили з допомогою отих джінсів полегшити свої валютні справи. Так і зробили. Мені розповідали, що американські джінси, пошиті в Угорщині, продавалися не у Будапешті, а у Берліні — Східньому, звичайно.

Тому й хочу, згідно з аналогією, запитати: а де продаватимуться майбутні американські джінси, пошиті на майбутній совєтській фабриці? І чи перепаде щось юнакам та дівчатам, які вимушені переплачувати на „чорному ринку"? А може оті джінси продаватимуть-

(Закінчення на стор. 3)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує інж. Лев Яцкевич

БЕНЗИНА З ВУГІЛЛЯ

Коли минулого року ми читали в газетах, що в Італії 1 гальон бензини коштує 1 доляра, ми вважали, що це фантастична ціна, яка ніколи не стане дійсністю у ЗСА. Сьогодні, ми не тільки платимо 1 доляр за гальон бензини, але іноді вистоюємо ще годинами в черзі перед газоліновою станцією. Це все є показником, що ресурси нафти в землі вичерпуються до такої міри, що за 10 років нафта стане справжнім, чорним золотом.

Щоб запобігти кризі пального, на якому основується сьогодні ціла світова індустрія та автомобільна й летунська комунікація, нафтові спеціялісти починають думати поважно над можливістю вирощування бензини з вугілля, вживаюче методу Фішера-Габера, при допомозі якої німці продукували бензину з під час II світової війни. Ця метода основується на газифікації вугілля, що перетворюється в т. зв. метаноль, з якого по цілій низці довгих і коштовних процесів вирощувано бензину. Вирощування бензини з вугілля методою Фішера-Габера коштує 3 доляри за гальон. З тієї причини ніхто не поривався перетворювати бензину з вугілля. Але сьогодні, коли бензина коштує втричі більше і щораз важче її дістати, ідея перетвору бензини з вугілля, ресурси якого в ЗСА розраховують, щонайменше на 200 років, стає чимраз більш актуальною, а можливо, й конечною.

Не слід також забувати, що імпорт нафти з-за кордону — це головний спричинник американського імпортового дефіциту та упадку вартости доляра й золота, тому американські нафтові дослідники, поруч шукання за новими зложищами нафти в Америці та в надбережних морських полосах, присвячують багато грошей й часу на винайдення дешевої методи вирощування бензини з вугілля. Найбільші успіхи в розв'язці цієї проблеми мають інженери та дослідники фірми „Мобил Ойл" в його Дослідчім Центрі Полсборо в Ню Джерзі. Згідно з реляціями тієї фірми, їм вдалося найти нову дешеву методу виробництва бензини з вугілля. В основі, це уліпшена метода Фішера-Габера, з якої виелімінувано цілу низку коштовних рафінаційних процесів.

Слід, при тому, зазначити, що фірма „Мобил Ойл", під сучасну пору, веде перед в ділянці каталітичної хемії. Ще 10 літ тому її дослідники в Полсборо винайшли новий каталізатор, який вони назвали ЗСМ-5. Цей каталізатор становить нову композицію матеріялу — зеоліту, що має вигляд пористої, кристальної речовини. Коли перепровадити крізь неї продукт газифікації вугілля-метаноль, він перетворює його безпосередньо в бензину без жадних додаткових процесів. Одержана бензина хемічно чистіша за природну бензину, тому що в ній немає жадних домішок сірки та азоту. Крім цього вона має вище число октану (96) замість 87, що його вживається в безсвинцевій (но-лед) бензині.

Виявляється також, що метаноль можна одержати не тільки з вугілля, але з якоїнебудь органічної речовини, навіть з відпадків і сміття.

„Мобил", під теперішню пору, плянує, при допомозі Федерального Департаменту Енергетики побудувати експериментальну фабрику для вирощування бензини з вугілля, при чому, згідно з калькуляцією з 2-ох гальонів метанолю можна буде одержати 1 гальон бензини, цебто з одної тонни вугілля можна буде випродукувати одну бочку (42 гальони) бензини. При ціні вугілля 20 долярів за тонну, вирощення 1 гальон бензини коштуватиме 82 центи, а з коштами транспорту та податком 1.09 доляра, цебто тільки 8 центів більше за ринкову ціну бензини.

Продукція бензини з вугілля, це одна з великих ідей та можливостей унезалежнити Америку від арабської нафти, збільшити її імпортовий баланс, піднести вартість доляра та престиж Америки закордоном.

Ансамбль Вірського...удостоївся високої нагороди УССР

Київ. — Київська „Культура і Життя" інформує, що заслужений академічний ансамбль танцю УССР ім. П. П. Вірського за „заслуги в розвитку українського радянського мистецтва і активну участь у культурних заходах, присвячених 325-річчю возз'єднання України з Росією, нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української ССР.

Церемоніял цієї „паради" відбувся 3-го липня, коли то заступник голови Ради Міністрів УССР М. А. Орлик „вручила представникам прославленого колективу високу нагороду республіки", — лише газета. Відтак М. Орлик висловила ансамблеві привітання, побажавши успіхів — „в дальшому розвитку радянського мистецтва і пропаганді його досягнень".

І. Витвицький

З ПРИВОДУ ОДНОГО ЮВІЛЕЮ В СССР

[2]

Цією угодою було вперше визнано за Україною (точніше тільки за її частиною, тобто за воєводством Київським, Чернігівським і Брацлавським) автономний статус, хоч і в доволі обмежених рамках). Зборівська угода була затверджена польським соймом, але вона нікого не вдовольняла й обі сторони вважали її тимчасовою.

Війна, що її Хмельницький розпочав, затягалась. Це був тривалий конфлікт з державою доволі значною на европейську мірку. Польща очевидно не збиралась капітулювати. А втім для неї це по суті була не війна, а радше воєнна експедиція, щоб здавити „ребелію" у власних межах. Треба теж мати на увазі, що головним мотором тієї кампанії були шляхта й „княжата-королев'ята", переважно „руського" таки роду, які намагались рятувати свої маєтки.

Хмельницький заходився монтувати різні союзи й коаліції. Спершу на півдні. Однак спроба закріпити союз із Молдавією родинними зв'язками закінчилась смертю старшого гетьманового сина Тимоша. Це був для гетьмана болючий удар.

В історичній науці існує погляд (спертий на даних із турецьких джерел), що продовж свого гетьманування Хмельницький був початково васалем кримського хана, а згодом перейшов у безпосередній васалітет до турецької Порти і в такому відношенні залишився до кінця свого життя. Питання це ще достатньо не досліджене, але фактом є, що вже з кінцем 1648 року Хмельницький почав заходи, щоб забезпечитись протекцією турецького султана. Султан на це погодився і видав гетьманові ленну грамоту (диплом) на „Князівство Руське". В бою під Берестечком документ цей попав у польські руки. Опісля цей договір ще кількакратно відновлювано і потверджувано.

Але султан із своєю допомогою не спішився, а за татарську приходилось дорого платити. Черговий раз татари підвели свого союзника в бою під Берестечком, що приневолило гетьмана заключити з Польщею майже капітуляційну угоду в Білій Церкві.

Ще раз погромив Хмельницький поляків під Батогом (1652р.), але наступного року, коли під Жванцем козаки з татарами знову застукали польське військо з королем на чолі і поляки попали в оточення, то хан втретє виручив їх з халепи. Він без труду договорився із королем поза плечима Хмельницького. За те ж він і дістав вільну руку грабити і брати скільки завгодно ясиру. Татари розпустили свої загони аж на Волинь і загортали багату здобич.

Річ ясна, що такі ходи союзників підривали авторитет гетьмана серед війська й народу. Разом із тим як війна затяглась у нього утверджувалась думка, що власними тільки силами йому не встоятись, а на турецько-татарську допомогу покладатись не можна.

Перебуваючи в трикутнику хижацького оточення, Хмельницький і його прибічники можливо вважали Москву ще найбільш підхожим партнером. А втім мабуть вирішним аргументом у бік московської орієнтації була одність віри. Не слід забувати, що війна з Польщею велась не тільки за національне й соціяльне визволення, але і в обороні православної віри та поряд із тим проти форсованої Польщею унії. Історик тих часів Самовидець пише: „Початок і причина войни Хмельницького єсть єдино от Ляхов на православіє гоненіє і козаков отягновеніє". Отож, рішено шукати захисту під покровом „царя восточного".

Москва весь час пильно стежила за розвитком подій в Україні. Запопадливі московські агенти доносили цареві про все, що ділось „в литовской сторонє" і зокрема, що робив і як себе поводив „черкаской гетман Хмельницкий". Дипломатичні контакти Хмельницького з Москвою були встановлені ще в 1649 році. Річ ясна, що перебуваючи у важкому змаганні з Польщею, він був зацікавлений у тому, щоб притягти Москву на свій бік. Але Москва тільки приглядалась і на протязі шести років зберігала „нейтралитет". Однак зв'язки не переривались і врешті при кінці жовтня 1653 року Земський Собор у Москві ухвалив: гетьмана Богдана Хмельницького і все Військо Запорозьке прийняти на їх прохання під високу государеву руку.

Переспрaви, що привели до складання умови відомої під назвою Переяславської, відбувались спершу в Переяславі, а опісля в Москві і тяглись від січня до березня 1654 р. Їхня перша фаза мала радше врочисто-формальний характер, а друга більш діловий. Московські посли під проводом боярина Бутурліна, що прибули до Переяслава й привезли лист від царя, мали на меті перш за все встановити формальний протекційний зв'язок. Важливо при тому відмітити, що гетьман вважаючи себе сувереном, домагався, щоб посли перші склали присягу в імені царя, зокрема щодо оборонного союзу проти Польщі та збереження існуючих прав і вольностей. Однак посли відмовились, заслонюючись особливим характером царського самодержав'я, і тоді гетьман завагався. Він вийшов з церкви і щойно після довших нарад із старшиною повернувся та задовольнився урочистим запевненням Бутурліна, що цар свого слова не порушить. Після того гетьман із старшиною склали присягу на вітність цареві.

Що ж до славетної Переяславської ради, то вона відбулась дещо раніше. До зібраних на майдані міщан і козаків промовив Хмельницький у такому розумінні, що мовляв нам треба до когось приєднатись, а вибирати приходиться між королем польським, султаном турецьким, ханом кримським і царем московським. При тому він зробив виразний натяк, куди слід звернутись з уваги на те, що: „Православний государ восточний одного з нами грецького закону" і т. д. На те зібрані мали відгукнутись так: „Волимо під кріпкою рукою восточного, православного в нашій благословенній вірі погибати, ніж ненависникові Христовому, поганинові дістатись". (Але пригадаймо, що коли 120 років пізніше цариця Катерина веліла зруйнувати Січ, то запорожці не завагались шукати захисту під рукою бусурмена) Оце й був той плебісцит, що його совєтська пропаганда намагається роздути до меж всенародного.

Неформальні переговори й розмови продовжувались ще декілька днів, а остаточне оформлення й закріплення умови вирішено перенести до Москви.

У зв'язку з тим треба сказати, що хід Переяславських пертрактацій відомий нам із письмового звідомлення, яке Бутурлін склав цареві. Наскільки воно точне й правдиве залишається відкритим питанням. Так, нпр., в українській історіографії існує погляд посилений даними з деяких пізніших джерел, що московські посли таки склали присягу в імені царя. Однак з певністю ствердити цього не можна і врешті не слід надавати цьому надто великої ваги.

Наступна фаза пертрактацій відбулась у березні того ж року в Москві. Туди поїхало українське посольство з генеральним суддею Самійлом Богдановичем-Зарудним і полковником Переяславським Павлом Тетерею у проводі. Із собою вони привезли лист гетьмана і проєкт договору відомий, як статті Богдана Хмельницького з 17-го лютого 1654 року (23 статті).

Як і можна було припускати документ цей не зберігся ані в оригіналі, ані у відписі. В московських архівах знайдено тільки його переклад на російську мову („список с бєлорускаго писма" — тобто із тодішньої української канцелярської мови) з різними дописками, тому й неможливо встановити наскільки він відповідає оригіналові.

У тому виді проєкт цей формулює низку проблем зовнішньо- і внутрішньо-політичного характеру. У ньому виразно виступає принцип державної незалежности України зокрема, якщо йдеться про закордонні зв'язки, вибір гетьмана, збереження існуючих прав і привілеїв населення та внутрішню автономію.

У ньому зформульовано теж постанови військово-оборонного характеру в пляні протипольського союзу. Проєкт цей був предметом переговорів, у висліді яких цар видав „Жаловану Грамоту Гетьманові Богдану Хмельницькому і Війську Запорозькому" а в доповненні цього велів ще виготовити список 11-ти статтей, щоб таким способом вичерпати українські предкладання. Обидва ці документи й становлять основний корпус договору та з деякими змінами майже повністю відповідають українським домаганням.

(Продовження буде)

ЗВЕРНЕННЯ

УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ (ОДВУ) В АМЕРИЦІ

У 1979 році минає п'ятдесят років від заснування Організації Державного Відродження України (ОДВУ) в ЗСА. Члени цієї патріотичної та заслуженої організації, як теж інші українські громадяни в Америці відзначують цей ювілей відповідними святами, академіями та іншими публічними маніфестаціями.

Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки вітає Центральну Управу та все членство ОДВУ з 50-річним ювілеєм їхньої організації та закликає наше громадянство до участи в тих ювілейних урочистостях.

ОДВУ постала 1919 року, як логічний і природний наслідок того великого національного українського відродження, яке проходила українська нація після прогри визвольних змагань в 1917-1920 роках.

Після Першої світової війни в Америку прибули сотки українських політичних еміґрантів, між ними багато колишніх старшин і вояків українських національних армій, УНР і УГА, які включалися в українське політичне й громадське життя і творили свої власні станові організації.

Одначе, щойно з кінцем 1910 років, під впливом революційної діяльности УВО в Західній Україні, під враженням масових політичних процесів української молоді перед польськими судами, та після відвідин полк. Євгена Коновальця в Америці, почала кристалізуватися думка про потребу створення окремої націоналістичної організації, яка мала б за ціль популяризувати визвольну та революційну боротьбу УВО і її співзвучних організацій на рідних землях та творити матеріяльну базу для цієї боротьби.

І так уже в 1928 році постало кілька Відділів УВУ в Америці, одначе після других відвідин полк. Є. Коновальця в 1929 році тодішні націоналістичні провідники в Америці вирішили перемінити Відділи УВО в суспільно-громадську організацію з виразним націоналістичним обличчям. І так в липні 1929 року виготовлено Правильник ОДВУ і в скорому часі почали поставати Відділи ОДВУ в різних осередках українського поселення в Америці.

За час свого існування ОДВУ переслала на визвольну боротьбу сотки тисяч долярів. ОДВУ організувала масові протести-віча проти штучного голоду в Україні в 1932-33 роках; проти сталінських „чисток" та нищення української культури московсько-большевицьким режимом; проти політики гноблення українців польським урядом в Західній Україні, головно проти масових процесів над українською молоддю та нищення українських православних і католицьких церков. ОДВУ була головним рупором в допомозі Карпатській Україні в 1938-39 роках та була одним із творців Українського Конґресового Комітету Америки в травні 1940 року. Сотки молоді, вихованої у Відділі УДВУ і МУН, служили в американських збройних силах під час Другої світової війни й багато з них віддали своє життя в обороні Америки.

Не зважаючи на безпощадні кампанії клевет та доносів, які робили різні комуністичні і прокомуністичні групи проти ОДВУ перед і під час Другої світової війни, ОДВУ пережила їх та по війні, з приходом нової української еміґрації, продовжує конструктивну працю самостійно і в рамках УККА для допомоги визвольній боротьбі українського народу. Серед великого вкладу у визвольну боротьбу треба вказати на численні видання ОДВУ, журнали, тижневі часописи, брошури, книжки, сотки різних меморіялів, які Центральна Управа ОДВУ видала англійською і українською мовами за півсторіччя свого існування.

Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки закликає свої Відділи та українське громадянство в Америці співпрацювати з Центральною Управою та Відділами ОДВУ у відзначуваннях 50-річчя існування цієї заслуженої української організації в Америці.

**Екзекутива
Українського Конґресового Комітету Америки**

липень 1979 рік

Храмове Свято та вшанування родини Гусаків у Мейплвуді

У неділю, 3-го червня ц.р., в українській православній парафії св. Вознесіння в Мейплвуді, Н.Дж., відбулося Храмове Свято, на якому вшановано заслужену для парафії родину Гусаків.

Свято Вознесіння Господнього властиво припадало на четвер 31-го травня. У його навечер'я, в середу ввечері, була відслужена Вечірня. У сам день Храму настоятель парафії о. Іван Наконечний відправив Службу Божу, а опісля Панахиду за всіх померлих настоятелів і парафіян. На протязі 61-літнього існування парафії відійшло звідсіля 17 священиків і понад 500 вірних. Усіх їх згадано на Панахиді, завдяки бо трудам і праці кожного з них маємо сьогодні сильну парафію та гарну церкву. Парафія минулого року врочисто обходила свій 60-літній ювілей, а новозбудована церква вже 5 років є гордістю парафіян і прикрасою Мейплвуду. Золотою банею, чудовою мозаїкою, льодовими Йорданськими хрестами та активністю настоятеля і парафіян вона притягає увагу місцевого населення та не раз попадає на сторінки американських газет.

Відзначення Храмового Свята відбулося у неділю, 3-го червня ц.р. Помимо зливного дощу вірні й гості заповнили святково освітлену церкву. Службу Божу співслужили: настоятель парафії о. Іван Наконечний, о. протоієрей Сергій Непріль з Ню Йорку та диякон Тарас Чубенко із семінарії св. Софії в Бавнд Бруку. Прислуговувало 10 вівтарних хлопців. Апостола читав протодиякон Микола Чалий, та співав парафіяльний хор під дириґуванням Леоніда Харченка зі сольовим „Отче Наш" Раїси Дідов-Волуйчик. Відповідні до моменту проповіді виголосили співслужителі-гості. Українською мовою о. Непріль підкреслив значення і зберігання віри від святих апостолів аж до наших днів, коли то скоро відзначуватимемо 1000-ліття християнства в Україні. Глибоко-змістовну щодо внутрішньої віри людини та перебування її з Христом і в Христі виголосив англійською мовою о. диякон Тарас Чубенко. Накінець о. настоятель привітав присутніх гостей і парафіян з Храмовим Святом, нав'язуючи коротко до 61-літньої історії парафії.

Зворушливою була хвилина, коли до Св. Причастя принесено п'ятеро немовлят, охрищених тут в цьому році, цим підкреслюючи тяглість парафії та скріплюючи надію на майбутнє. Цікаво відмітити, що один із новоохрищених — Григорій Відземок — є правнуком піонера й засновника парафії сл.п. Григорія Відземка.

Перед закінченням Св. Літургії до свята долучилися митрофорний протоієрей о. д-р Юрій Шумовський, настоятель сусідньої парафії Св. Тройці в Ірвінгтоні, Н.Дж., та частина його парафіян. Спільно закінчено Службу Божу многоліттієм для всіх.

Після цілування хреста й мирування усі зійшли до церковної залі, де відбулося продовження свята спільною трапезою, на яку прибув о. Василь Іващук, настоятель церкви св. Софії в Байоні, та гості з Картерету й Ню Йорку. Після спільного відспівання Господньої молитви „Отче Наш" о. д-р Шумовський поблагословив трапезу українською, а о. Наконечний англійською мовами.

Далі святом проводив голова Парафіяльного Уряду Всеволод Луцкевич. Привітавши всіх присутніх, він представив гостей за головним столом і на залі. Під час обіду о. д-р Шумовський виголосив святочне слово, закликаючи всіх до братньої любови та співпраці на церковному полі.

Опісля вшановано „Парафіянина року". Уже на протязі трьох років під час храмових святкувань парафія відзначує особу чи родину, що найбільше прислужилися для добра парафії. Цього року ця честь припала інж. Леоніду Гусакові, його дружині Антоніні та доні Ларисі. Більше відповідних кандидатів тяжко було б знайти, бо родина Гусаків направду заслужила на відзначення. Одначе закрадалася тут і сумна нотка, бо п-во Гусаки в скорому часі від'їжджають на Фльориду в зв'язку з перенесенням праці.

Голова парафії п. Луцкевич представив родину Гусаків, яких перед тим „вдекоровано" квітами, та подав їх коротку характеристику. П. Гусак довший час належав до Управи, а останні три роки був головою Парафіяльного Уряду. Своєю працею та вмілим підходом він багато причинився до добробуту та престижу парафії. Його відкрита привітність відбивалася і на внутрішньому житті та діяльності парафії. Пані Антоніна Гусак на протязі років виконувала культурно-імпрезову працю. Особливою її заслугою було щорічне влаштовування Шевченківських Свят. Також була співвідповідальною за дві чудово влаштовані виставки та інші імпрези. Молоденька Лариса Гусак протягом кількох років очолює Клюб Юнацтва, який останнім часом став відділом Молодшої Української Православної Ліги.

Настоятель парафії о. Іван Наконечний висловив подяку родині Гусаків за їхній вклад праці, зокрема підкреслюючи ідеальну співпрацю між настоятелем і Управою під час головування п. Гусака.

При цьому п. Гусакові вручено пропам'ятну таблицю (почесну плякету) із словами признання і вдячности, а п-і Антоніні і Ларисі — пам'яткові подарунки. Не обійшлося тут і без зворушливих моментів. А коли прощались з Ларисою від Молодшого Відділу УПЛіги Йосиф (Джо) Кезловський — заступник голови і Ліза Одачук — секретарка, при чому дівчата розплакались, то й не одному присутньому набігла на очі непрохана сльозина.

Після того виступив Леонід Гусак, висловивши вдячність за несподіване відзначення, честь і пошану. У своєму слові п. Гусак підкреслив, що успіх у парафії він завдячує співпраці всіх — настоятеля, членів управи та парафіян. Зауважив, що нічого не сподівався цього дня, аж поки не побачив у церкві своїх особистих друзів з інших місцевостей, яких спеціяльно на це відзначення запросив о. настоятель. Нав'язавши коротко до історії свого головування висловив жаль, що мусить виїжджати з цих околиць, та закликав усіх і далі до дружної співпраці та запрошував відвідувати їх родину на Фльориді.

Коротко про прикмети п-ва Гусаків, що завжди й усім приходили з допомогою, сказав п. Кучинський, а теж відчитано листа від п-ва Олі й Петра Матулів з Вашінґтону, Д.К., в якому висловлено подив і пошану для родини Гусаків, радість з їх відзначення та побажання успіхів на новому місці поселення.

У дальшій точці свята представники парафіяльних прицерковних організацій виступили з короткими привітами та склали свої дари на сплачення боргу. Разом з пожертвами присутніх, яких було понад 200 осіб, до церковної каси вплинуло понад 6,000 дол.

Мистецьку програму виповнено виступами танцювальної школи при парафії під проводом Катерини Гайдук. З кількома танцями виступали дві групи: молодші діти та юнацтво — підкріплене членами з групи при парафії св. Димитрія в Картереті.

Подякою усім присутнім, а головно жінкам, що так вміло приготували смачний обід та обслужили гостей, о. Наконечний закінчив свято, попросивши о. Іващука відчитати кінцеву молитву.

Після офіційного закінчення парафіяни й друзі п-ва Гусаків мали ще нагоду поговорити, обдарувати їх та зфотографуватися з ними.

Усі розійшлися із змішаним почуттям: до задоволення із успішного Храмового свята долучувався смуток із-за втрати шанованих, працьовитих і заслужених парафіян.

Людмила Почтар

У справі конкурсу для молоді фундації Марусі Бек

Комітет конкурсу для молоді „У пошукуванні України в англомовних виданнях" фундації Марусі Бек відбув спільне засідання із Жюрі, на якому було передано збірники учасників конкурсу голові Жюрі Володимирові Баранові. Жюрі працюватиме у такому складі: Б. Баран — голова, члени — В. Андрушків, Т. Гасцька, І. Галич, З. Дяків, Т. Розгін, В. Савчук. На засіданні обговорено правила та критерії для присудження нагород. Ухвалено, що Жюрі мусить закінчити працю й дати своє рішення комітетові перед 1-им вересня 1979 року. Рішення Жюрі у присудженні нагород буде негайно проголошене у пресу, а нагороди доручені поштою.

Комітет звертається до тих учасників конкурсу, які не подали даних про себе, посилаючи збірники, вислати їх у найближчому часі на адресу голови Комітету Марії Гарасевич, щоб можна було подати їх у пресі разом із ім'ям нагородженого.

Перший рік конкурсу виказав великий конструктивний вплив на молодь, про що свідчать їхні листи. Один з учасників пише: „Минулого року, коли д-р Маруся Бек відвідала українську громаду в Лос Анджелесі, під час Свята Державности, я мав приємність з нею познайомитись. Д-р М. Бек заохотила мене брати участь у конкурсі. Хоча це трудна й довга праця, я вирішив брати участь. ...Ніколи я не сподівався, що так багато пишеться про Україну в англомовній пресі. Щойно після цього, як я почав пильно слідкувати за україністикою в інших джерелах, крім газет та журналів, я побачив, яка велика кількість матеріялу постійно пишеться у різних публікаціях, почавши від місцевої маленької газетки до найважливіших державних документів. ...Я навчився краще робити досліди, що є дуже корисне для мене". (Вийнятки зроблено з його двох листів).

Велика й блискуча праця виконана молоддю для цього конкурсу, дала підставу Комітетові продовжувати його. Ухвалено знову проголосити конкурс на 1980 рік з деякими змінами, про що буде поінформовано перед його проголошенням.

За Комітет:
Марія Гарасевич — голова, Христина Юзич — секретар, Іван Бек — фінансовий референт.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УНСоюзу!

НАВКОЛО СИНІХ...

(*Продовження* зі *стор. 2*)

ся з-під прилавка, через розподільники — високому начальству, їхньому сімейному клану, родичам, друзям продавців і таке інше, тобто згідно всіх нині діючих правил совєтської дефіцитної торгівлі?

Але це все покищо у майбутньому. А що ж зараз?

Вироби, що випускатимуться на фабриці, побудованій американськими фірмами, матимуть ярлик З'єднаних Стейтів. Але фірми „Лівайс", „Лі", „Ранглер" мають сумнів, чи пошиті у Совєтському Союзі вироби будуть якісними. Йдеться, зокрема, про необхідність забезпечити справжню контролю якости. І в цьому пляні американці не довіряють своїм майбутнім совєтським колеґам.

Тому фірма „Ранглер" запропонувала експортувати для нової фабрики своє обладнання, налагодити професійне навчання робітників. Але невідомо чи Совєтський Союз погодиться надати цим фірмам необхідну свободу дій для виробництва справді якісної продукції на рівні світових стандартів, яким відповідають джінси „Лівайс", „Лі" та інші.

А покищо фірма „Лівайс" відома як один з найбільших виготовлювачів джінсів та повсякденного одягу, прийняла широку програму участи в наступній Олімпіяді. Маючи чималий досвід, вона вирішила ще до будівництва нової фабрики експортувати свою продукцію до Совєтського Союзу і, як писала газета „Ню Йорк Таймс", одягти у сині джінси всі 23 тисячі осіб совєтської обслуги Олімпіяди — від квиткових контролерів до водіїв автобусів.

І є ще один аспект участи цієї фірми в Московській Олімпіяді. Майже протягом ста років „Лівайс" — одна з активних учасників американських громадських жидівських організацій. Нині вони виступають за полегшення еміґрації з Совєтського Союзу. Ось чому деякі громадські лідери в Америці висловлюють побоювання, чи не послужить участь „Лівайс" в Олімпіяді своєрідною підтримкою обмеженої еміґраційної політики Москви. Керівники фірми, — як свідчить газета, — прагнуть розвіяти ці сумніви. Навпаки, її присутність у совєтській столиці, безперечно, матиме позитивний вплив на людей, які чекають дозволу на виїзд в Ізраїль, З'єднані Стейти Америки чи якусь іншу країну, де джінси вже давно перестали бути законодавцями моди і спокійно собі відпочивають на полицях крамниць.

Раїса Мороз відвідала Осередок УПЦеркви в Бавнд Бруку

Раїса Мороз

У п'ятницю, 13-го липня Раїса Мороз, разом з своїм сином Валентином мол., завітала тут до Осередку Української Православної Церкви в ЗСА. При цій нагоді вона відвідала Владику Митрополита Мстислава та передала Йому привіт з України й обдарувала Владику чудовим гуцульським хрестом, що його вживається і під час Богослужень.

Після короткої розмови та спогадів про спільних друзів в Україні, Владика Митрополит запропонував п-і Р. Мороз оглянути Бавнд Брук і все, що в ньому постало на протязі останніх 30-років, коли до ЗСА докотилася нова хвиля еміґрації з України після Другої світової війни, на що пані Раїса охоче згодилась, бо, як сказала, про Бавнд Брук та його скарби вона чула ще на Україні.

Провідником на цей раз був сам Владика Мстислав. Гості оглянули Церкву - Пам'ятник, подивляючи її мистецьке оформлення, особливо мозаїки, розпис та іконостас, виконані за проєктом Петра Холодного. Відтак оглянули музей при тій церкви, експонати якого сягають своїм віком XIII сторіччя, наприклад, хрест-енколпіон з 1240 р., що його знайдено у Києві на Подолі під час археологічних розкопів та клейнод гетьмана І. Мазепи з кінця XVII сторіччя.

Опісля дорогі гості оглянули цвинтар при Церкві-Пам'ятнику та довідались, що саме спонукало до його постання та хто саме тепер на ньому спочиває. Оглянули й будинок св. Софійської Духовної Семінарії, її бібліотеку з стародруками та мистецьку ґалерею, яка тимчасом там приміщена та новобудову Дому Української Культури, в якому передбачено приміщення для фундаментальної бібліотеки. Майже три години тривали оглядини всього, з чого складається тепер український Бавнд Брук. Зворушені побаченим у Бавнд Бруці, п-і Р. Мороз й її син подякували Владиці за показ скарбів Бавнд Бруку та за милу гостину.

УПІнформація

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, в нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшла від нас у Вічність наша Дружина, Мати, Бабуня, Сестра і Тета

сл. п.

ВОЛОДИМИРА із САФІЯНІВ МАРТЮК

народжена 1-го червня 1910 р., померла 22-го червня 1979 р.

Цією дорогою бажаємо щиро й сердечно подякувати всім тим, хто у ті для нас прикрі хвилини причинився чимбудь, щоб нам облегшити наше горе.

Насамперед щиро дякуємо отцю пароховi Любинському за похоронні відправи та за продумане й гарно сказане слово над домовиною Покійної. Дякуємо д-рові Р. Дикому за всі його лікарські зусилля допомогти Покійній в часі її побуту у шпиталі. Дякуємо пані Славі Букачевській та пані Роні Стойко за полагодження формальностей з місцем на цвинтарі у Бавнд Бруку, як також за зорганізовання стипи по Покійній.

А зокрема дякуємо всім тим усім, які чи то листами, чи телеграмами, чи врешті особисто висловили нам ласкаві слова співчуття, розради та потіхи.

Дякуємо панству Диким та Букачевським за квіти і дякуємо всім тим, які взяли участь в Панахиді, Службі Божій і супроводі Тлінних Останків Покійної на цвинтар.

Щиро дякуємо всім тим, що зложили пожертви на народні цілі.

На БОГОСЛУЖБИ по 5.00 дол. зложили: Марія Лозинська, Асколь Лозинський, Ляриса й Мирон Кий, Олена Шиприкевич, Марія й Остап Німилович, Марія й Омелян Ортинські, Христя і Степан Чорпіта — разом: $ 35.00

На пресфонд журналу „ЮНАК" зложила п. Харенко — 10.00 дол.

На ПАТРІЯРХАТ по 50.00 дол. — Марія Лозинська, Аскольд Лозинський; 40:00 дол. — Ляриса і Мирон Кий, панство Стойки 10.00 дол. Разом: $ 150.00

На церкву св. МИХАЇЛА у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ — С. Мартюк зложив 500.00 дол.

На УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ при ГАРВАРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

зложили:

З особистих заощаджень Покійної .... $ 1,000.00
Д-р Омелян Дерій з Балтимор 100:00

По 25:00 дол. зложили: д-р Іван і Ніна Куйдич, Софія і Тит Геврик, „Перші Стежі" (Оксана Панасюк), д-р Роман Дикий — разом: $ 100.00

По 20.00 дол. зложили: Уляна і Джов Меґер, Анна Клос, Марта і Остап Турчин, Лідія і Василь Кий, д-р Лев й Ірина Кушнір разом: $ 100.00

По 10.00 дол. зложили: Іванка Луцишин, Іванка й Роман Федик, Христя й Юрій Масюк, Христя й Юрій Гура, Андрій Захарчук, Кирило Захарчук, Валентин Сімянцев, М. С. Білас — Разом: $ 80.00

Марія і Остап Німилович $ 5.00

Разом: $ 1,385.00

Разом в цілому: $ 2,070.00

Вкінці щиро дякуємо похоронному заведенні п. Насевича за ввічливу і старанну обслугу в похоронах Покійної.

•

У сороковий день по смерти Покійної будуть відправлені

БОГОСЛУЖБИ

**31 ЛИПНЯ у 8-ій год. ранку
в церкві ОО ВАСИЛІЯН в ҐЛЕНКОВ
і в церкві СВ. МИХАЇЛА у Філядельфії
в дні 1--го СЕРПНЯ 1979 р. в 9-ій год. рано**

Нехай милостивий Господь винагородить усім названим стократно.

СИЛЬВЕСТЕР МАРТЮК — чоловік Покійної
ЗВЕНИСЛАВА ЗАХАРЧУК — дочка Покійної

Перша платівка оркестри „Іскра"

(Зліва): Славко Палилик, Олесь Бундзяк і Богдан Кузишин; посередині: Олесь Кузишин.

Оркестра „Іскра", яка існує не повних два роки, вже випустила першу платівку. Ця платівка є завершенням праці, яка почалась в грудні минулого року, хоча випуск платівки був у пляні ще від початку існування „Іскри", в жовтні 1977 року.

Платівка охоплює українські пісні різних стилів, від нових обробок улюблених давніх пісень до сучасних пісень з України. Включені є знані народні пісні, як, наприклад, „Волиняночка", „Очі сині", „Гей там на Кубані" і „Ой гарна, я гарна" в новій оригінальній обробці. „Іскра" спеціяльно хотіла відзначити знаного композитора української легкої музики Богдана Весоловського двома в'язанками його пісень, які включають „Гей-га", „Лети тужлива пісне", „Ти рвала ожину" і „В альбом".

Із сучасної музики з України є „Перша любов" та „Три трембіти" на стиль „рок". Не бракує також власних композицій, а саме „Спомини літа" Ярослава Палилика та „Сумерк" і „Ти моя" Олеся Кузишина. На закінчення є знана між молоддю пісня „Люблю простори", що її часто співають на ватрах.

Інструментація є також дуже різноманітна. Клясичного роду інструменти, як, наприклад, фортепіян і акустична гітара, вживаються рівнобіжно зі струнним тонозводником, клявінетом, органами та електричним фортепіяном. Це потрібне для того, щоби відповідно передати дух різних стилів пісень — народних, сальонових, джезових і „рок".

Вибираючи репертуар для своєї платівки, „Іскра" завжди брала до уваги те, що українська мелодія є уже сама собою гарна і приваблива. Її не потрібно надмірно міняти чи переробляти, щоб вона звучала „більш модерно" (так як часто тепер робиться). Затримання і підкреслення краси української мелодії є одним із завдань „Іскри". В своїх модерних обробках „Іскра" завжди мала це на увазі. Відрізнятись бо тільки ради того, щоби бути інакшими, не вистачає. Найважливіше, це вміння об'єднати оригінальне, сучасне виконання з природною красою української пісні.

За дальшими інформаціями, щодо першої платівки „Іскри" прошу звертатись до:

ISKRA RECORDS
c/o Oleksander Kuzyszyn
52-11 70th Street
Maspeth, N.Y. 11378
(212) 426-2634

ISKRA RECORDS
c/o Jaroslaw Palylyk
20 Valentine Street
Yonkers, N.Y. 10704
(914) 965-6971

Філядельфія відзначила 40-річчя самостійности Карпатської України

Сорокову річницю проголошення самостійности Карпатської України та збройної боротьби „Карпатської Січі" відзначили українці Філядельфії урочистою конференцією найвидатніших тогочасних живих ще державних будівничих. Божественною Літургією коментарями в українських радіопрограмах.

Урочисту конференцію, що відбулася у суботу, 24-го березня ц. р. у виповненій присутніми залі „Тризуба" у Філядельфії, влаштовував Відділ Українського Конгресового Комітету Америки, на чолі з проф. д-ром Петром Стерчом, при співпраці Карпатського Дослідчого Центру, Секції Історії України Наукового Товариства ім. Шевченка та Братства Карпатських Січовиків. Господарем конференції був голова місцевого Відділу УККА, а залю конференції прикрашено гербом Карпато-Української Республіки, що його виготовив маестро Петро Мегик, точно у згоді з постановами конституційного закону в лівому червоному півполі золотий медвідь та в лівому синьому полі три жовті полоси, а на верхній синій полосі Тризуб св. Володимира з хрестом на середньому зубі.

По вшануванні пам'яті св. п. монс. д-ра Августина Волошина, президента Карпато-Української Республіки й батька національно-державного відродження карпатських українців, як і всіх інших тогочасних державних будівничих і оборонців самостійности Карпатської України — Карпатських Січовиків, які поклали свої голови в боротьбі за волю українського народу, повстанням з місць усіми учасниками, проф. Стерчо привітав під рясні оплески живучих між нами найвидатніших державних і політичних діячів тоді ще в живих св. п. Юліяна Ревая колишнього прем'єра Уряду Карпатської України, Августина Штефана, колишнього голову Сойму й міністра Культури й Освіти та Степана Росоху кол. заступника голови Сойму та члена Головної Команди „Карпатської Січі", як і колишнього учасника боротьби „Карпатської Січі" — аспіранта Сидора Новаківського.

У відсутночті немічного проф. А. Штефана, його доповідь відчитав на тему „Від Хустського Конгресу в 1919 році до проголошення самостійности в 1939 році" головуючий на конференції д-р П. Стерчо. В доповіді наголошено підсвідомо жевріючий дух соборности в душах карпатських українців до Першої світової війни, а на Хустському Конгресі 21-го січня 1919 року ці задушевні бажання жити в єдності з усім українським народом виявлено одноголосним рішенням 420-ох умандатованих делегатів усього українського населення Закарпаття, від Попраду по Тису й Сигіт з'єднатися з Українською Державою. У цьому дусі працювали карпатські українці в часі поміж двома світовими війнами та в тому ж соборницькому дусі розгортали державне будівництво в Карпатській Україні і від жовтня 1938 року до березня 1939 року в соборницькому дусі боролися Карпатські Січовики проти надходячих поневолювачів, мадярів і поляків з „благословення" Гітлера, як і далі стоять карпатські українці в соборницьких лавах боротьби за визволення України.

У своїй доповіді на тему: „Шлях до проголошення самостійности Карпато-Української Республіки" д-р Степан Росоха наголосив колосальну ролю українського шкільництва, в передових лавах якого стояли о. Августин Волошин, проф. Августин Штефан і крайовий інспектор Юліян Ревай, як і зокрема організації молоді в Пласті, в Січах і в націоналістичних гуртках „Пробоєм" назовні, а в підпіллі ОУН внутрі. Тому, що чехи від самого початку не дотримали взятих на себе міжнародними договорами, обов'язків у справі, територіяльної автономії. Підкарпатської Руси, майже вся політична енергія була сконцентрована на боротьбу за введення автономії. Українці мусіли боротися уже в тому часі на кількох фронтах: проти чехізації країни, проти мадяроно-москвофільства, як і за консолідацію всіх українських сил. Вияви такої єдности дали зокрема Народовецький З'їзд Молоді в Мукачеві в 1932 році, Всепроевітянський З'їзд у 1937 році в Ужгороді та процес державного будівництва, а зокрема загальні вибори до першого Сойму в неділю, 12-го лютого 1939 року, в яких влада о. А. Волошина здобула 94 відсотки всіх голосів.

Аспірант „Карпатської Січі" Сидір Новаківський поділився із учасниками врочистої конференції своїми споминами з часів боротьби „Карпатської Січі", що їх записав він ще вліті 1939 року після визволення з мадярського полону й виїзду на Словаччину. Цей Карпатський Січовик зупинився був зокрема на епізодах здобування зброї „Карпатською Січчю" від жандармерії вночі з 13 на 14-те березня 1939 року і агресію чеського війська ген. Лева Прхали, жертвами якої впали 108 карпатських січовиків у самому Хусті, як і на події здобуття зброї від чеського війська 15-го березня 1939-року, коли чеські війська вже мали наказ покинути Карпатську Україну, але зброї карпатським українцям для оборони проголошеної самостійности Карпато-Української Республіки не хотіли дати. Навпаки, вони стріляли в спину тих Карпатських Січовиків, які обороняли свою рідну державу проти мадярів і поляків. Розповів п. Новаківський про відступ його частини „Карпатської Січі" до Румунії 17-го березня 1939 року, про віддачу Карпатських Січовиків румунами в руки мадярів і про терпіння тортур у в'язниці в Великому Бичкові, а відтак у концентраційному таборі в Варюлопоші, в Мадярщині. Доповідач Сидір Новаківський, був мабуть останнім, хто бачив шефа штабу „Карпатської Січі" сл. п. полк. Михайла Гузара-Колодзінського та його адьютанта Зенона Коссака перед їхнім рішенням не відступати до Румунії, а залишитися на території Карпатської України, організуючи партизанські загони. Там вони незабаром обидва загинули. Натомість, д-р Степан Росоха був між тими, що їх румуни повернули в руки мадярів, але він втік і продовжував з гуртом Карпатських Січовиків боротьбу проти мадярів ще кілька тижнів.

У центрі уваги учасників конференції була доповідь сл.п. Юліяна Ревая, тоді ще в живих колишнього довголітнього культурно-освітнього й політичного діяча в Підкарпатській Русі за чеського панування кол. міністра автономної Карпатської України та кол. прем'єра Уяду самостійної Карпато-Української Республіки, на тему „Взаємовідносини поміж карпатськими українцями, чехами й словаками", що її доповідач поширив і на інші сусідні народи. У 1920-му і аж до 1935 року сл.п. Юліян Ревай мав чималий вплив на розвій карпато-українського елементарного шкільництва, яке, без сумніву, розвивалося в належному напрямку, але труднощі наступили тоді, коли чехи почали закладати чеські школи для нечеських дітей на території Карпатської України, з одного боку, а також почали підтримувати москвофільство. Він був членом Соціял-Демократичної Партії, яка ввесь час підтримувала український культурний напрям. Власне від тієї партії його обрано послом до Чехо-Словацького парляменту в 1935 році.

Сл. п. Юліян Ревай сказав, що словаки були безкомпромісовими русофілами, а деякі їхні провідні автономісти були польонофілами, тому ніякої співпраці не могло бути. Одночасно постійно тривав опір за Пряшівщину, бо українське населення цієї частини української національної території бажало належати до автономної Підкарпатської Руси, а це словакам було не до вподоби. Якщо йдеться про мадярів, то у власному інтересі наголошували вони негативи чеського панування в Карпатській Україні, а одночасно вели міжнародну акцію за повернення Карпатської Ук раїни до Корони св. Стефана вже від другої половини 1920-их років. У тому йшли їм на руку поляки, як і диктатор Італії Беніто Муссоліні.

Поважну ролю в господарському житті Карпатської України відіграли жиди, які мали повну свободу всестороннього розвитку. Поміж послами соціял-демократами, українцем сл. п. Юліяном Реваєм і жидом Хаїмом Куґелем, на терені парляменту була повна співпраця, а в країні також. Сл. п. Ю. Ревай підкреслив льояльність жидівського населення до Уряду Карпатської України, що його очолював монс. д-р Августин Волошин, як і підтримку кандидатів Українського Національного Об'єднання у виборах до Сойму 12-го лютого 1939-го року, хоча їхня делеґація рабінів і політиків, на чолі з Хаїмом Куґелем, на авдієнції у прем'єра А. Волошина відмовилася дати кандидата до Сойму, наголошуючи, що в тих часах вийде це тільки на добро Уряду А. Волошина. Румунська й німецька меншини в Карпатській Україні були малочисельні й не відогравали вони більшої ролі.

Якщо йдеться про час Карпато-Української Держави, то відношення чехів до українців у критичні дні жовтня й листопада 1938 року було, здавалося, наскрізь щире, але воно згодом змінилося у нашу некористь мабуть під впливом закордонних чинників, які ставилися ворожо до української справи, про яку тоді широко дискутовано серед дипломатів і на сторінках світової преси. До речі, центральний уряд у Празі взяв був собі на мушку саме молодого тоді й дуже енергійного сл. п. Юліяна Ревая, який у критичні дні мусів перебувати поза кордонами країни. Словацькі політики до українців не відносилися щиро. Своїх плянів про проголошення самостійности не тільки з карпатськими українцями не координували, але навіть намагалися тримати їх в таємниці, чого їм, однак, не вдалося, бо вже в 20-их днях лютого було відомо відповідальним державним і політичним чинникам Карпатської України про їхні пляни. Було лише питання, коли словаки проголосять свою самостійність. Тому й було пожвавлено намагання здобути зброю для „Карпатської Січі" різними способами.

Покликуючи до слова кожного з доповідачів, проф. д-р Петро Стерчо представив кожного державного будівничого досить широко, щоб познайомити учасників конференції із вкладом кожного з них у національно-державне відродження карпатських українців і зокрема у саме будівництво Карпато-Української Держави. Тому в своїй доповіді на тему „Дух соборности й консолідація в дії у будівництві Карпато-Української Держави" наголошував він уже тільки самі події та участь людей з-поза території Карпатської України.

Д-р П. Стерчо нав'язав в першу чергу до слова А. Штефана, а відтак підкреслив участь синів різних частин Соборної України у вихованні карпато-української молоді в школах і молодечих організаціях, зокрема в Пласті та в товаристві „Січ", як і в виданні газет, журналів і книжок за чеського режиму. В самому державному будівництві, від жовтня 1938 року до березня 1939 року, в державній адміністрації, в шкільництві, в культурному житті країни, як і в господарському житті брали участь українці з усіх земель України й еміграції. З усіх 29-ох українських послів до Сойму Карпатської України обрано також наддніпрянця, інж. Леоніда Романюка, якого відтак вибрано секретарем Сойму, та галичанина д-ра Володимира Комаринського, щоб підкреслити дух соборности на ділі.

Чи не найсильніше наголошено дух соборности в „Карпатській Січі", до якої зокрема прибували організовані українські націоналісти з усіх земель України й еміграції. У старшинському складі було багато галичан і наддніпрянців, зокрема колишніх старшин Дійової Армії УНР, хоча чотиричленна Головна Команда складалася тільки з уродженців Карпатської України, тобто Дмитра Клемпуша, Івана Романа, Івана Рогача та Степана Росохи. Соборними силами ставлено оборону самостійности Карпатської України, як і соборно відтак карпатські українці включилися у дальші визвольні змагання.

Карпатські українці у своїй боротьбі були сконсолідовані. Були вони сконсолідовані в 1919 році в Центральній Руській Народній Раді, на чолі з д-ром Михайлом Бращайком, коли проголошували злуку Закарпаття з Україною. Діяли вони сконсолідовано в часі поміж двома світовими війнами, під проводом о. Августина Волошина, голови цієї ж Ради, як координатора всієї діяльности народу. Стали вони сконсолідовано на захист рідного краю проти зради восени 1938 р. і зберегли автономну Карпато - Українську Державу під час віденського арбітражу 2-го листопада 1938 р. Сконсолідовано розгортали вони державне будівництво та сконсолідовано пішли вони у вибори до першого Сойму Карпатської України в неділю, 12-го лютого 1979 р.

Листа кандидатів Українського Національного Об'єднання злучила сили всіх дотогочасних політичних партій, іменуючи 10 кандидатів з Християнської Народної Партії о. А. Волошина, 10 кандидатів з Соціял-Демократичної Партії сл. п. Юліяна Ревая, 7 кандидатів з Українського Крила Аграрної Партії Августина Штефана та 2-ох кандидатів з націоналістичної молоді Степана Росохи. Добро нації об'єднало для спільної політичної акції патріотів різних ідеологій визнавців різних політичних програм, як і приналежних до різних віровизнань. Гасло „в єдності сила народу" в Карпатській Україні пересгало бути тільки гаслом! Воно стало дійсністю, і тому побіда була неминуча!

Урочиста конференція пройшла з великим успіхом. По доповідях відбулася неформальна зустріч із сл. п. Юліяном Реваєм, якому тоді було приблизно 80-річчя його трудолюбивого життя та 60-річчя діяльности на народній ниві, в честь якого підніс тост д-р С. Росоха, а всі приявні відспівали „Многая літа". Хоч конференція почалася о год. 6:30, товариські гутірки велися майже до півночі при склянці доброго вина й перекусці сиром.

Між учасниками був о. шамб. Роберт Москаль, екзекутивний віцепрезидент Централі УККА й головний предсідник СУК „Провидіння", яке присвятило цьогорічний свій альманах св. п. основоположникові Кир Сотерові Ортинському та св. п. Августинові Волошинові, президентові Карпато-Української Республіки; прибули також оо. Михайло Пиріг і Л. Любинський. Участь проф. Лева Шанковського збагатила конференцію його голосом у дискусії, а відзначення 40-ої річниці Карпатської України його прекрасним коментарем у радіопрограмі ім. Володимира Блавацького в суботу, 17-го березня 1979 р. Рівнож взяв участь керівник радіопрограми Українського Визвольного Фронту, д-р Богдан Сілецький, який завдав собі труду, щоб награти на магнетофонну стрічку слово Августина Штефана, голови Сойму Карпатської України, щоб передати його українським слухачам точно у день річниці проголошення, тобто 14-го березня 1979 року. Ця радіопередача в той же день передала також заклик проф. д-ра П. Стерча, голови Відділу УККА у Філядельфії.

П. Надтисянський

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УНСоюзу!

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ГРИГОРІЙ РУДАК, член УНС Відд. 379 Б-ва св. Юрія в Чікаґо, Ілл., помер 6 січня 1979 р. на 67-му р. життя. Нар. 1911 р. в Ченеляx, пов. Броди, в Україні. Залишив у смутку дружину Анастазію, сина Михайла з дружиною Анастазією, внука Михайла, брата Теодора з родиною та ближчу і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 10 січня ц. р. на цвинтарі св. Миколая в Чікаґо.

Вічна Йому Пам'ять!
Михайло Семків, секр.

МАРІЯ ЯКИМИШИН, членка УНС Відд. 289 Т-ва ім. Т. Шевченка в Рочестері, Н. Й., померла 18 січня 1979 р. на 76-му р. життя. Нар. 1902 р. в Україні. Залишила у смутку мужа Миколу. Похорон відбувся 20 січня 1978 р. на цвинтарі Голі Сепалчер в Рочестері, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!

МИХАЙЛО СУС, член УНС Від. 423 в Чікаґо, Ілл., помер 26 грудня 1978 р. на 67 р. життя. Нар. 5 червня 1911 р. в Тукова, Україна; членом УНС став у 1951 р. Залишив у смутку жінку Аполонію, сина Джова, дочку Стефанію і 4 внуків. Похорон відбувся 30 грудня 1978 р. на цвинтарі св. Николая в Чікаґо.

Управа

ВІЛЛІЯМ КАЛІНЧУК, член УНС Відд. 425 Т-ва о. Г. Грушки в Чікаґо, Ілл., помер 30 грудня 1978 р. на 75-му р. життя. Нар. 1904 в Канаді; членом УНС став у 1939 р. Залишив у смутку дружину Кетлін і сина Дональда. Похорон відбувся в Гайленд Біч, Флорида.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман І. Смук, секр.

ВОЛОДИМИР СТУДЕНИЙ, член УНС Відд. 430 Т-ва Дністер у Філядельфії, помер 16 грудня 1978 р. на 53-му р. життя. Нар. 1926 р. в Україні; членом УНС став у 1970 р. Залишив у смутку дружину Ламу і сина Михайла. Похорон відбувся 20 грудня 1978 р. на цвинтарі св. Марії в Аббінґтоні.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

ЙОСИФ РОМЧО, член УНС Відд. 414 Т-ва ім. През. Волошина в Ню Гейвен, помер 20 грудня 1978 р. на 67-му р. життя. Нар. 1912 р. в Сеймур, Конн.; членом УНС став у 1948 р. Залишив у смутку сестру Дороту. Похорон відбувся 2 січня 1979 р. на цвинтарі св. Лаврентія у Вест Гейвен.

Вічна Йому Пам'ять!
Джон Телюк, секр.

СОФІЯ БЕНЬКОВСЬКА, членка УНС Відд. 94 Т-ва ім. Маркіяна Шашкевича у Гемтремку, померла 19 січня 1979 р. на 73 р. життя. Нар. 1906 в. в Гусятині, Україна; членкою УНС стала у 1949 р. Залишила у смутку сина Івана і дочку Павлину. Похорон відбувся 23 січня 1979 р. на цвинтарі Моунт Олівет в Детройті, Міч.

Вічна Їй Пам'ять!
Роман Татарський, секр.

ІВАН СЛАВИЧ, член УНС Відд. 282 Сестер Н. З. Пр. Діви Марії у Вілкс Беррі, помер 16 грудня 1978 року на 53 р. життя. Нар. у липні 1925 р. членом УНС став у 1945 р. Залишив у смутку дружину, дочку, матір, брата і чотири сестри. Похорон відбувся 18 грудня 1978 р на цвинтарі св. Володимира в Едвардсвілл, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Катерина Лукач, секр.

АННА КЕКИШ, членка УНС Відд. 106 Б-ва св. Николая в Чікаґо, Ілл., померла 16 грудня 1978 р. на 84-му р. життя. Нар. 1894 р. в Україні. членкою УНС стала в 1951 р. Залишила у смутку 3 внучки: Галю, Ірцю і Катрусю та сина Івана з дружиною Мирославою. Похорон відбувся 20 грудня м. р. на цвинтарі св. о. Николая в Чікаґо — Парк Рідж, Іл.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа

ЕВА ГАСЯК (з дому ДЗУРЕЙ), членка УНС Відд. 355 Т-ва Запорозька Січ в Ст. Джозеф, Мізурі, померла 19 січня 1979 р. на 56-му р. життя. Нар. 1922 р. в Мшані, пов. Кросно, Україна; членкою УНС стала у 1952 р. Залишила у смутку мужа Семена, сина Тараса, 5 дочок: Марію, Лесю, Оксану, Катрусю, Ірену і сім внуків та ближчу і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 23 січня ц. р. на цвинтарі Моунт Олівет в Ст. Джозеф, Мізурі.

Вічна Їй Пам'ять!
Семен Гасяк, секр.